

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Μεταπτυχιακό Colloquium
του ΠΜΣ Νεοελληνικής Φιλολογίας
του Τμήματος Φιλολογίας
Ακαδ. έτος 2020-21

Τρίτη, 12 Ιανουαρίου 2021, στις 19:00

Σύνδεσμος zoom: <https://authgr.zoom.us/j/99172105809>

Ομιλήτριες:

Κατερίνα Τικτοπούλου **Ελένη Πετρίδου**
Αναπληρώτρια καθηγήτρια ΑΠΘ Υποψήφια διδάκτωρ ΑΠΘ

**Ψηφιακός Σολωμός:
το πρόγραμμα ψηφιοποίησης των σολωμικών αυτογράφων
στο Α.Π.Θ.**

Είναι γνωστό στους μελετητές και τους συστηματικούς αναγνώστες της νεοελληνικής λογοτεχνίας ότι τα περισσότερα και σημαντικότερα έργα του Διονυσίου Σολωμού εγκαταλείφθηκαν από τον δημιουργό τους ανολοκλήρωτα και αποσπασματικά σε πολυάριθμα χειρόγραφα, γραμμένα με τρόπο «άτακτο», κατά κανόνα δυσανάγνωστο και σε δύο γλωσσικά όργανα, τα ιταλικά και τα ελληνικά, που βρίσκονται σε διαρκή διαπλοκή και κατά τη δημιουργία των ελληνόγλωσσων έργων. Το πολύτιμο αυτό corpus, που δημοσιεύτηκε στη μνημειώδη δίτομη διπλωματική/παλαιογραφική έκδοση *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα* με την επιμέλεια του Λίνου Πολίτη (ΑΠΘ 1964· τώρα β' έκδ.: ΜΙΕΤ & ΑΠΘ 1998-2012), καθιστά σαφές ότι η εικόνα των ανολοκλήρωτων σολωμικών έργων είναι συχνά πολύ διαφορετική από αυτήν που ευρύτατα γνωρίζουμε μέσα από την έκδοση των σολωμικών *Απάντων* και των ανατυπώσεών της. Ως εκ τούτου, το corpus των σολωμικών χειρογράφων θέτει εδώ και χρόνια στην επιστήμη της Νεοελληνικής Φιλολογίας μια σειρά από σημαντικά ζητούμενα, που εμπλέκουν διάφορους επιμέρους τομείς της, όπως π.χ. αυτούς της πρόσληψης, της ερμηνευτικής και της εκδοτικής.

Επιστρατεύοντας τις νέες τεχνολογίες για την αντιμετώπιση παραδοσιακών ερευνητικών ερωτημάτων στο πεδίο της Νεοελληνικής Φιλολογίας και ειδικότερα στη μελέτη της απαιτητικής περίπτωσης του Σολωμού, το ερευνητικό πρόγραμμα «Ψηφιακή έκδοση των σολωμικών χειρογράφων, παραδειγματική φιλολογική/γενετική έκδοση και λημματικοί πίνακες ιταλικών λέξεων» στρέφεται στην αξιοποίηση του κειμενικού υλικού των χειρογράφων, επιδιώκοντας πρωτίστως να καταστήσει το ρευστό και αποσπασματικό αυτό υλικό διαχειρίσιμο μέσω της ψηφιοποίησής του. Η ψηφιοποίηση θα κάνει διαθέσιμα στους ερευνητές τα σολωμικά χειρόγραφα σε ψηφιακά αντίγραφα (surrogates) και μεταγραφές (transcriptions) επιτρέποντας τον ευκολότερο χειρισμό τους. Ταυτόχρονα θα προσφέρει δύο σημαντικά εργαλεία για την ερμηνευτική τους προσέγγιση, μία γενετική έκδοση ενός ανολοκλήρωτου έργου του Σολωμού και έναν πίνακα των ιταλικών λέξεων.

Το πρόγραμμα υλοποιείται στο Α.Π.Θ. στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από εθνικούς πόρους.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξίου, Στ. επιμ. 2007. *Διονυσίου Σολωμού Ποιήματα και Πεζά*, Έκδοση επαυξημένη, Επιμέλεια - εισαγωγή Στυλιανός Αλεξίου, Αθήνα, Στιγμή.
- Βελουδής, Γ. επιμ. 2008. *Διονύσιος Σολωμός, Ποιήματα και Πεζά*, Φιλολογική επιμέλεια Γιώργος Βελουδής, Αθήνα, Πατάκης.
- Δημηρούλης Δ. 2003. *Φάκελος «Διονύσιος Σολωμός»*. *Ανατομία ενός Εθνικού Θρίλερ*, Αθήνα, Μεταίχμιο.
- Petridou, E. 2015. «Vers une édition génétique numérique de Lambros: quelques remarques préliminaires». Στο Pavlou, K. & Pilidis, G., (επιμ.) *Autografi letterari romanzi e neogreci. Due giornate di studio in memoria di Filippo Maria Pontani*. Πάδοβα (24-25 Οκτωβρίου 2013). Πάδοβα: S.A.R.G.O.N. Editrice e Libreria, 159-176.
- Pierazzo E., 2015. *Digital Scholarly Editing: Theories, Models and Methods*, Routledge.
- Οτατζή Δ., 2008. *Η γενετική προσέγγιση των κειμένων: κριτική παρουσίαση του πεδίου έρευνας των σύγχρονων χειρογράφων*, αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Πολίτης, Λ. επιμ. [1948] 2010. *Διονυσίου Σολωμού Άπαντα*, τόμ. Α': *Ποιήματα*, Επιμέλεια - Σημειώσεις Λίνος Πολίτης, Αθήνα, Ίκαρος.
- Πολίτης, Λ. επιμ. [1955] 2010. *Διονυσίου Σολωμού Άπαντα*, τόμ. Β': *Πεζά και Ιταλικά*, Επιμέλεια - Σημειώσεις Λίνος Πολίτης, Αθήνα, Ίκαρος.
- Πολίτης, Λ. επιμ. 1964. *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, τόμ. Α': *Φωτοτυπίες*, τόμ. 2: *Τυπογραφική μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης, Θεσσαλονίκη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Πολίτης, Λ. [1938] 1995. «Για την έκδοση του Σολωμού», *Νέα Εστία* 23 (1938), σ.731-735 και 803-814, τώρα στο *Γύρω στο Σολωμό*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα, σ. 19-57.
- TEI Consortium, eds. "12. Representation of Primary Sources" *TEI P5: Guidelines for Electronic Text Encoding and Interchange*. [3.1.0]. TEI Consortium. <http://www.tei-c.org/release/doc/tei-p5-doc/html/DS.html#DSFLT>
- Τικτοπούλου, Κ. 2015. Il problema ecdotico delle poesie incompiute di Dionisios Solomos». Στο Pavlou, K. & Pilidis, G., (επιμ.) *Autografi letterari romanzi e neogreci. Due giornate di studio in memoria di Filippo Maria Pontani*. Πάδοβα (24-25 Οκτωβρίου 2013). Πάδοβα: S.A.R.G.O.N. Editrice e Libreria, 101–123.
- Τικτοπούλου, Κ. et al, επίμ. 1998-2102. *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, ενότητες 1-15, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης & Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Τσαντσάνογλου Ε., 1982. *Μία λανθάνουσα ποιητική σύνθεση του Διονυσίου Σολωμού. Το αυτόγραφο τετράδιο Ζακύνθου αρ. 11*, Αθήνα, Ερμής.